

Új lehetőségek történeti tájakon

Régészeti örökségturizmus és intelligens tájhasználat a 21. században konferenciára, amely ízelítőt kínál az örökségturisztikai fejlesztések gazdag tárházából és az intelligens tájhasználat perspektíváiból.

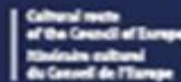
Tájváltozás – tájak változása lehetőségek és korlátok

FEJÉRDY TAMÁS DLA

Magyar Nemzeti Múzeum

Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa, Magyarország

Vaskori Duna Út Egyesület

Életünk helyszínei
a tájak, amelyekben élünk,
vagy amelyeket meglátogatunk

A táj
létezik és alakul:
él,
és ezért
változik is.

„A tájak változnak, és mi is változunk bennük...
... változunk, és a tájak is változnak miattunk”

Minden változik:

A természeti tájtól kezdve...

... a kultúrtájon, ...

... és az ipari, stb. tájakon át...

... a városi tájig

A változás:

elkerülhetetlen,

önmagában nem jó,

önmagában nem rossz.

Ami döntő:

A változás

- iránya
- mértéke
- mélysége
- visszafordíthatósága

Ami változtat(hat)

- természeti hatások
- humán tevékenység
- és
- a kettő együtt, kölcsönhatásban

A változ(tat)ás a táj értékéből

el is vehet

és

hozzá is adhat

Ami számít:

Helyi-érték,

lépték

és

mérték

Azaz: a táj teherbíró képességének (carrying capacity)

ismerete

és

tiszteletben tartása

Ami még számít:

- a táj teherbíró képességének (carrying capacity)
ismerete

és

tiszteletben tartása

- a tájat érő hatások

folyamatos minitorozása és, ennek megfelelően:
a táj „proaktív” és „reaktív” gondozása!

Egy példa a világörökségi gyakorlatból:

Philippines

Date of Inscription: 1995

Criteria: (iii)(iv)(v)

Dossier: 722

Ifugao Province, Cordillera Region, Luzon Island

N16 56 2.004 E121 8 12.012

Egy példa a világörökségi gyakorlatból:

Rice Terraces of the Philippine Cordilleras (Philippines)

VIII.111 The Committee, recalling previous discussions concerning the state of conservation of the Rice Terraces of the Philippine Cordilleras, examined the information presented in WHC-01/CONF.208/4, the findings and recommendations of the IUCN/ICOMOS Reactive Monitoring Mission (September 2001) and **decided to inscribed the property on the List of World Heritage in Danger.**

Egy példa a világörökségi gyakorlatból:

2012

Establishment of the World Heritage List in Danger (Removed Properties)
The World Heritage Committee,

Following the examination of the state of conservation reports of properties inscribed on the List of World Heritage in Danger (WHC-12/36.COM/7A and WHC-12/36.COM/7A.Add),

Decides to remove the following properties from the List of World Heritage in Danger:

Pakistan, Fort and Shalamar Gardens in Lahore (Decision 36 COM 7A.28)

Philippines, Rice Terraces of the Philippine Cordilleras (Decision 36 COM 7A.29)

Ahol a látogató a táj részévé válik

Szakrális táj példája:

- Sacri Monti (Itália/ Olaszország)

„Turismo mistico: a spasso tra i Sacri Monti,
patrimonio dell’Unesco”

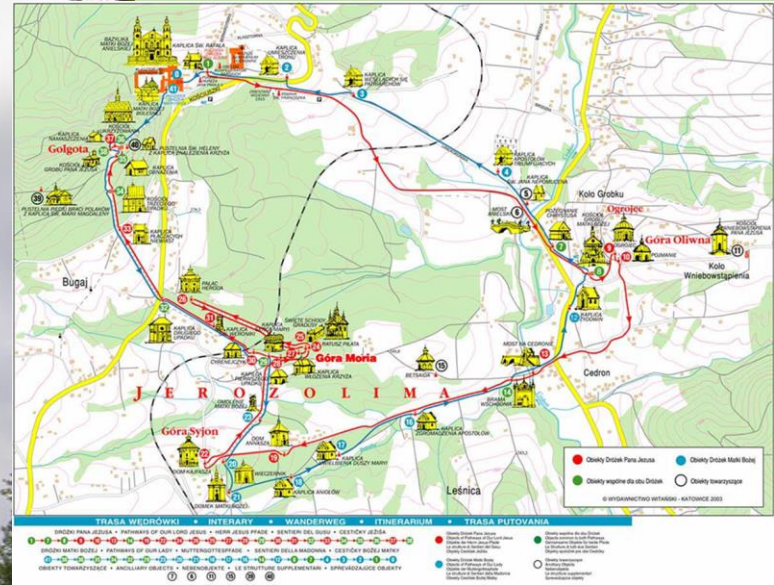
Ahol a látogató a táj részévé válik

Szakrális táj példája:

- Kalwaria Zebrzydowska: the Mannerist Architectural and Park Landscape Complex and Pilgrimage Park (Lengyelország)

„With a vision while viewing the neighbouring hills and valleys from the Castle of Lanckorona, on 1 December 1602, Mikołaj Zebrzydowski, the Voivode of Kraków commissioned the construction of a calvary, i. e. Roman Catholic monastery and the trails of the Passion of Christ modeled on the Calvary outside the city walls of Jerusalem.”

„Magyarázom a tájat”

a fosszilis tájak sajátossága – Birka (Svédország) példáján keresztül:

- nem egyértelmű, hogy mi az érték, mit kell észre venni
- milyen mértékig lehet/szabad az értelmezés kedvéért beavatkozni;
- Azaz mennyire „legyen jelen” az egykori és mennyire a mai táj:
- prezentáció és/vagy interpretáció?

A változtatás hatáiról...

A történeti borvidékek példája:

változó művelési feltételek, változó technológia –

- meddig marad saját maga a táj
- a tájkarakter attribútumai

Cinque Terre, Olaszország

Alto
Douro
Wine
Region,
Portugal

A táj, mint látvány

Az odalátogatók célpontja,

- de nem azért alakult olyannak, amilyen
- ezért, bár a „látványosság” szintje eltérő, a saját karakter megőrzése fontosabb, mint a vonzerő növelését célzó bármilyen „ízfokozó” bevetése

Ehelyett: az idő tényező szerepe – jelenlét az élő tájban

2022. 05. 05.

A táj, mint „nem anyagi örökség”

Emblematikus látványok, védett nézőpontok,

- mint közhely?
- mint ráismerés?
- mint a változ(tat)ás korlátjai
- identitás hordozója és alakítója

A „világszép táj”

ne legyen saját sikerének, elismertségének,
oda nem illő fejlesztéseknek az áldozata –

Az a táj vonzó a látogatók számára, ahol a helyiek otthon
érik magukat... évszázadokon keresztül.

2022. 05. 05.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!